

מיליון שוביני בגשינת ותרנות
של מרנא ורבנא החתם סופר זינג"א

היכל

החתם סופר

גליון ד' • פרשת שמני • כ"ח ניסן תשפ"ה

דבר המערכת

עבודת ימי הספירה

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת (שמות יג, יד), ויש להמליץ בלשון המקרא ולשאול, למה דוקא מחר, למה שלא ישאל כבר בליל הסדר עצמו. ומביאים לפרש עפ"י דברי ה'בני יששכר' זי"ע (חודש ניסן מאמר ד' טיול בפרדס דרוש ג) שביאר את הדברים בהסתכלות חודרת לכל עבודת חג הפסח וימי הספירה.

שהנה הבן רואה את אביו, יהיה האב באיזה מצב רוחני שיהיה, שבהגיע ליל הסדר הוא מתקדש בסילודין, יושב בראש המסובין כשהוא מרומם משכמו ומעלה, מנהל את ה'סדר' בקדושה ובעילאיות יתירה. אך הנה רואה הבן דבר פלא, שבהגיע יום המחר, ממחרת ליל הסדר, והנה חזר האב להיות כאחד האנשים, לא עוד אותה קדושה והתעלות יתירה, לא עוד אותה התלהבות ולהט קודש, והינו עומד ומשתומם איך זאת הפך את עורו בן ליל משמים לארץ, ממלאך לאיש.

ועל זה באה השאלה 'והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת', שאכן דוקא ממחרת מתעוררת תמיהת הבן לאמר, 'מה זאת', מהו אותה סדר העבודה שהוא רואה נגד עיניו שנתקדש אביו ועלה הרבה מעל לדרגתו, אך לגודל הפלא אין אותה התקדשות בת קימא, שתוך לילה נמוגה והלכה כדרך שהגיעה.

ועל זאת באה תשובת האב, שאכן בליל הסדר מקבל האדם באתערותא דלעילא התקדשות והתרוממות לאין ערוך, מעפיל הוא לרום מדריגות הקדושה. אבל היות ולא זהו הרצון העליון שיתקדש האדם בלא יגיעה ובלא עבודה, לכן תיכף אחר ליל הסדר מסתלקת אותה ההארה העצומה שלמעלה מדרגתו, והאדם בא לימי הספירה שאז המטרה הוא שישגי בעצמו, בעבודת ה' וביגיעה, את אותם מדריגות נעלות שהתקדש בהם בליל התקדש החג.

*

בסגנון זה ממש מפרש רבינו החתם סופר (דרשות רעט טור א) את ענינים של הקרבנות אשר מקריבים בתחילת וסוף ימי הספירה. שבתחילתם מקריבים את קרבן העומר הבא מן השעורים ובסופם מנחה חדשה הבאה מן החטים. כי כאמור בליל הפסח מעפיל האדם הרבה מעבר למדריגתו, ולכן נקרא שמה חג 'הפסח' כפירוש רש"י (שמות יב, יא) שפסח הוא לשון פסיעה, שבו מפסיע האדם פסיעה גסה ומתרומם באחת לנו"ן שערי קדושה, וכמו שנאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי' (שמות יט, ד). וזהו טעם הקרבת קרבן מן השעורים הממהרים להבשיל, וגם מקריבים אותם מצה בחפזון אשר רמז שניהם על מהותה של הפסח שמפסיעים בחפזון ובמהרה ומגביהים רום בבת אחת לקדושה יתירה שמעל ומעבר למצבנו הרוחני.

ואז מגיעים ימי הספירה שבהם צריכים להתקדש במתינות ולאט, ממקום עמידתנו, צעד אחד צעד מדריגה אחר מדריגה, עד שנזכה על ידי עבודה זו להגיע למתן תורתנו ביום החמישים כראוי. ולכן מקריבים אז קרבן מן החטים אשר גמר בשולם לאט. וגם מקריבים אותם לחם מן החמץ, שהרי העבודה היא במתינות ויש בידנו פנאי להמתין לחימוצם כיאות, ובאופן זה זוכים לקבלת התורה.

א' ה'תשפ"ה
ה'תשפ"ה

פנינים מתורת רבינו

ערוכים בשפה ברורה לשולחן השבת

היתה זאת, וצריך לזה סייעתא מן שמיא. והקב"ה אינו עושה כן אלא למי שעוסק בתורה לשמה.

וזה כונת הכתוב, שהחריף נקרא "מעין הנובע", וענין הזכרון וקיובוץ והכנסת החכמה מכונה בשם "מקוה מים", וזהו אך מעין ובור מקוה מים, הזוכה להיות גם מעין נובע וגם בור מקוה מים, הוא "יהיה טהור", כי על כרחך קדוש יאמר לו.

אהרן שתק מתוך פחד שמה יבוא להתרעם בשעת הודיה

ידם אהרן

שתק וקיבל שכר על שתיקתו, כמו שפירש רש"י. יש להבין מה היה לו לומר שקיבל שכר על שלא אמר, הלא מצינו לכל ידאי השם שלא יתפעלו על החזרת הפקדון, ואדרבה מצינו לאיוב (א, כב) שאמר השם נתן והשם לקח יהי שם השם מבורך, וכן מצינו לרבי מאיר (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקסד) שמתו בניו ונחתמו אשתו שבעל הפקדון נטל הפקדון שהפקיד אצלו. הרי לנו שהצדיקים לא זו שלא התפעלו מהחזרת הפקדון, אלא מתוך כך באו לכלל הודיה, כי באמת כך הטבע שאין הטוב ניכר אלא בהעדרו, לפיכך בשעה שנטלו מהם הפקדון, באו לכלל הודאה על השנים שבהם היה הפקדון אצלם.

וא"כ למה ידום אהרן ולא עשה כן גם הוא להודות על הפקדון.

אלא נראה שמעלתו של אהרן, שאחר ששמע ממשה רבינו ע"ה "בקרויב אקדש, שהם גדולים ממני וממך", בא בליבו להודות להש"ת שזיכהו בבנים כאלו, ומכל מקום וידום אהרן, שלא נתן הודיה, כי חשש פן יתעורר על הלכיהו ולא יעצור כח. (תורת משה דף י"ז)

משה רבינו לא בוש לומר שטעה בחידושי עצמו

וישמע משה ויטב בעיניו

פירש"י "לא בוש לומר לא שמעתי", ובש"ס זבחים (ק"א ע"א) מסיים "אלא שמעתי ושכחתי".

נראה דמשה רבינו לא שמע דבר מהקב"ה בזה, אלא הבין כן מכלל, וככל תורה שבעל פה שתלמיד ותיק מחדש, אבל אהרן העמיק יותר ממנו, וחילק שמה דוקא בקדשי שעה ציוה הקב"ה אכילת חטאת, ולא בקדשי דורות.

ומשה רבינו הודה שלא ירד לעומק חידושי עצמו, ואילו שמע ושכח אין כאן בושה כ"כ, רק שאם טעה בחידושי עצמו זה היה קצת בושה, כי מעתה יאמרו שאין לסמוך עליו, ואעפ"כ הודה ולא בוש לומר לא שמעתי, וחידושי עצמו הוא, ולא אמר שמעתי ושכחתי. וזה כוונת הכתוב 'ויטב בעיניו', שהוא חידוש עצמו.

(תורת משה דף ס"א)

קרבנו של אהרן כדי לבלבל השטן מלהשטין על ישראל

קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם, ועשה את קרבן העם וכפר בעדם (ט, י). ופירש"י "צריך אתה לתת לתוך פיו של שטן שלא ישטינך".

והנה דברי רש"י צריכים ביאור, וגם קשה קושיית התוספות (דעת זקנים) והרמב"ן, האין אמר בעת קרבנו "וכפר בעדך ובעד העם", הרי עדיין לא הקריב קרבנו.

אלא שבאמת תירוצו גדול יש לישראל על עשיית העגל, שהרי ראו שאהרן עשהו, ולמה לא יעשו הם כמעשה רבם. אבל באמת לפני יודע תעלומות נגלה כוונת אהרן שנתכוין לשם שמים (כדברי רש"י שמות לב, ה), אבל השטן שאינו יודע מחשבות, שוב אינו יכול לקטרג על ישראל רק על אהרן, ואם יראה שישראל מקריבין חטאת ולא אהרן, היה מתגלה לו שעיקר החטא הוא לישראל ולא לאהרן והיה מקטרג, לכן הוצרך אהרן להקריב חטאתו תחילה, כאילו חטא הוא, ובכך להסיר קטרונו של שטן מישראל, וכך תקובל חטאתם, וזהו כוונת רש"י "לתת לתוך פיו של שטן שלא ישטינך" (שם"ת דף י"ד).

הכל בטל כנגד שמחתו של מקום

ואיחכים כל בית ישראל יבכו

הנה הזהיר את אהרן ובניו שלא יתאבלו על מיתת שני בני אהרן, כדי שלא לערבב שמחתו של מקום, אבל כל בית ישראל יבכו את השריפה.

וקשה, וכי לישראל לא היה שמחת שמני, שמחתו של מקום, ולמה לא נצטוו גם הם שלא יתאבלו כדי שלא לערבב שמחתו של מקום.

אלא באהרן שהיה אבל כבד וצער גדול בבלבו, הוא היה צריך להראות שהכל בטל נגד שמחתו של מקום, מאידך ישראל היו צריכים להראות כי אכילתו של תלמיד חכם מערב שמחתם, כי קשה להם סילוק חכמים.

(דרשות ח"ב דף של"ח, ו"ע מש"כ עפ"י בליקוטי חבר בן חיים ח"ג דף י' ע"ב)

להיות גם חריף וגם בעל זכרון זהו מתנה למעלה מדרך הטבע למי שלומד לשמה

אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור

אמרו חז"ל (מגילה ו ע"ב) לאוקמא גירסא סייעתא מן שמיא הוא, ופירושו שיש אדם שהוא בטבעו בעל זכרון טוב אך אינו חריף, ויש מי שהוא חריף אך אינו כ"כ בעל זכרון, כי שני מעלות האלו באדם אחד הוא נגד הטבע, שהזכרון בא מהיבושת, והחריפות בא מליחות המוח, וא"כ שני מעלות אלו הם מתנגדים זה לזה.

לפיכך, לאוקמי גירסא, כלומר שיהיה לאדם אחד שני המעלות, שהוא גם מכניס לקיום מה שלומד, וגם שלימודו מבורר ומלובן בחריפות, ודאי רק מאת השם

ואתפלל כדת

עבדי נאני הדורות העפלים בתורת רבנו

היתר בשר חזיר לעתיד לבא

קושייתו המחודדת של רבי אביש'ל פראנקפורטער: אם עתיד הקב"ה להתיר את החזיר, א"כ יהיה דינו כדבר שיש לו מתירין ולא יתבטל ברוב + מהלך החתם סופר דעתיד להיוולד בו סימני טהרה + תמיהה עצומה על מהלך זה כיון שאמו היתה אסורה, מה יועיל שיתהפכו סימניו לטהורים הא הו"ל טהור היוצא מן הטמא

קושייתו המחודדת של הגאון רבי אביש'ל פראנקפורטער: חזיר לא יתבטל ברוב דהא הוי דשיל"מ

רבנו זי"ע בספרו תורת משה (פ' ראה ד"ה ואת החזיר, וכן בכת"ס בפרשתן ד"ה בטי"ד) מביא את קושייתו של **הגאון הגדול ר' אבא זצ"ל אבדק"ק פפד"מ** - הלא הוא הגאון הנודע ר' אביש'ל פראנקפורטער, כי הנה **האור זרוע** (ח"א ס'ל' תשנה) נסתפק בחתיכה האסורה מחמת 'תיקון' שנתעברה בחתיכות אחרות אם נחשב כדבר שיש לו מתירין, כיון שיתכן שכאשר יבוא אליהו ויפשט את הספיקות יתיר איסור זה, והביא בשם **רבינו ישעיה** (שם בס'ל' תשנה) דס"ל שאינו דשיל"מ, דממנ"פ, אם יבוא אליהו ויפשט להיתר, הרי הובר הדבר למפרע שמעולם לא היתה חתיכה זו אסורה, ובהיתר נאכלה. ואם יפשט לאיסור, הרי הובר הדבר שאיסור גמור הוא מעיקרו, ושוב נתבטלה ברוב. ואין זה דומה לביצה שנולדה ביו"ט שהדבר האסור עתה ניתן למחר, ולכן הו"ל דשיל"מ, דאמרו חכמים עד שמתכלנו באיסור נתכלנו בהיתר.

ובמהרש"ל (הביא הב"ח בס' קא) הקשה על עיקר ספיקת האו"י, שאין מקום להחשיב את הספיקות שעלו בתיקון כדבר שיש לו מתירין, שהרי כל עיקר דין דבר שיש לו מתירין אינו אלא לגבי מאכל שבבוא ההיתר יהיה ראוי לאכילה. ויתרין המהרש"ל שיש לחוש שיבוא אליהו היום או מחר, שעה שעדיין יהיה המאכל ראוי לאכילה.

ומעתה **הקשה רבי אביש'ל ז"ל**, הלא הביא **רבינו בחיי בפרשתן** (ויקרא יא, ז) המהדרשים שהחזיר נקרא בשם זה, על שם שיחזירו הקב"ה להיתר לישראל לעתיד לבא, ומאחר דנתבאר דדבר העתיד להיות מותר לעתיד לבא מיקרי דשיל"מ, א"כ לא יתבטל החזיר ברוב. ולא מיבעיא לדעת האו"י המצדד דאף תיקון העתיד להיפשט לעת"ל הו"ל יל"מ, אלא אף לרבינו ישעיה צריך להחשיבו לדבר שיש לו מתירין, שהרי כאן האיסור עצמו פוקע וגרע מתיקון, והו"ל כביצה שנולדה ביו"ט.

ביאורו של החתם סופר - לעתיד לבא יתהווה דבר אחר סימן מעלה גרה

ויישב רבינו שם את קושייתו עפ"י **רבנו יצחק קארו זצ"ל** [זקנו של מרן הב"ח] בספרו 'תולדות יצחק' (בפרשתן) שביאר הטעם שאסרה התורה את הבהמות שאינן מעלות גרה, מפני שסיבת העלאת הגרה הוא מחמת טבעו הדק והזך של הבהמה, שאינה סובלת מאכל חומרי רק אחר עיכולים רבים, אבל הבעל חי החומרי, סובל את המזון החומרי והעבה ללא עיכולים רבים. ואותן שמעלות גרה ראויים לנו לאכילה מחמת טבעם הזך והעדין, משא"כ מי שטבעו גס מזיק לנו אכילתו.

ולפ"ז מבאר רבינו, כי ודאי לעת"ל לכשיתירו השי"ת לישראל, הוא משום שישנה השי"ת את טבעו החומרי והגס של החזיר, וכיון שטבעו יזדכך, ממילא יעלה אף הוא גרה כשאר בעלי חיים בעלי הטבע הזך. ומעתה נמצא, דודאי שזאת הבעה לא תהא מוחלפות ושום דין מהתורה לא תשתנה לעת"ל, אלא שמה אסרה תורה את החזיר הוא רק כשאנו מעלה גרה, ולעת"ל שיעלה גרה, זה לא אסרה תורה מעולם. ולפ"ז הרי ניחא בפשיטות קושיית רבי אביש'ל, שהרי החזיר שכבר מת ונתערב בהיתר ולא נזדכך טבעו מחיים ודאי לא יהא ניתן לעתיד, שהרי חומר גס, ומעתה הו"ל אין לו מתירין. ורק החזיר שיחיה בעת ההוא ויזדכך טבעו מחיים הוא ישנה טבעו להעלות גרה ויהא ניתן באכילה.

וכעיקר דברי הח"ס שההיתר של החזיר לעת"ל הוא משום שישתנה טבעו ויעלה גרה, הביאו המחברים גם את דברי **הרמ"ע מפאנו** (עשרה מאמרות מאמר חיקוק הדין ח"ד פ"ד) ו**האורח"ק הק'** (בפרשתן יז, ט) שכתבו אף הם כדברי הח"ס עיי"ש.

והרה"ק מסאטמאר זצ"ל (דברי יואל סוף פרשתן עמ' רסה) כתב לבאר עפ"י דעה זו, את מה שנקטה תורה על החזיר לישנא ד'הוא גרה לא יגר', ומשמעות הפסוק הוא לשון עתיד, ואילו התרגום פירשו לשון עבר, לא פשו. וביאר דאכן צדקו

תמיהה עצומה על ביאור הנ"ל - מה יועיל שיתחיל להעלות גרה, הא נולד מן הטמא טמא

אלא דעל דעת רבינו ודעמיה בביאור הנ"ל, הקשה **בפרדס יוסף** (פרשתן ד"ה ואת החזיר) קושיא אלימתא, דאם לא יתיר הקב"ה לעת"ל בשר חזיר, אלא ישנה את החזירים להיות בעלי סימני טהרה, א"כ אכתי יהיו אסורים, דהא מבואר בגמ' (בכורות ה:) דבהמה טמאה שהולידה בהמה עם סימני טהרה אסור, וכן פסק הרמב"ם (פ"א ממאכ"א ה"ה) והשו"ע (יו"ד עט ס"ב). וא"כ מאחר דנולדו מאותם שאין בהם סימנים, מה יועיל שיתהווה בהם סימנים. וכן כתב להקשות **בילקוט הגרשוני** (כללים, סוה"ס במכתבים ס' ט) בשם **הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד ערלוי**.

ובפרדס יוסף כתב מתחילה לתרץ עפ"י דברי הש"ך (יו"ד עט סק"ד) דדבר האסור בעשה, וכגון בשר אדם, אין בו דין יוצא מן האסור אסור, והתיר חלב אשה מה"ט. והביא הפרד"י דברי **הפרמ"ג** (ס' פא משב"ז סק"א) שדייק בדברי הרמב"ם ד'יוצא מן הטמא' אסור רק בעשה, ומעתה מסיק הפרדס יוסף דנמצא דיוצא מן היוצא מותר, דכיון דיוצא עצמו אסור רק בעשה, הרי חדית לן השי"ת דאיסור עשה אין בו יוצא [אמנם, הפרמ"ג עצמו שם נקט דלא כהרמב"ם בזה, אבל ע"י פתחי תשובה ס' עט סק"ב בשם יד אליהו דנקיט לעיקר דאכן אין בזה איסור לאו], וכן כתב לתרץ (שם) גם הגאון רבי שמעון סופר, וכן הביא שם בילקוט הגרשוני לתרץ בשם **המהרש"ם מברע"א**.

אלא דבפרדס יוסף חזר ודחה תירוץ זה, שהרי כתב הפרמ"ג (שם) דבהמה טהורה שיצאה מן הטמאה חלבה אסור מדין יוצא, וחזינו דיוצא מה יוצא אסור, ודלא כהחשבון הנ"ל [אמנם לכא"ל ליכא ראיא דהא כאמור הפרמ"ג לא נקט כהרמב"ם בזה ומשא"כ להיד אליהו שם]. וכן כתב לדחות תי' זה בילקוט הגרשוני שם, והוכיח דודאי איסור יוצא אסור בלאו ולא רק בעשה.

ולכן כתב **בילקוט הגרשוני** לבאר דס"ל למפרשים אלו דכיון שנשתנה החזיר מבריותו הותר, וכמו דדעת **המקור חיים** (ס' תסז סק"ד) דקמח שנעשה קלי הו"ל שינוי והיינו מתירים לולי שאסרתו תורה. ואף **דרבינו החת"ס** (יו"ד ח"ס ס' קיד) כתב לדחות מכל וכל דברי מקור חיים אלו וא"כ הדרא קושיא לדוכתה. מ"מ אפשר דגם לדעת החת"ס, דבר שנשתנה בידי שמים עדיף טפי ומותר ע"ש. וכ"כ ליישב **בשו"ת פרי השדה** (ח"א ס' קמה) ו**בשו"ת בית שערים** (יו"ד ס' קמב).

ובפרדס יוסף מסיק לתרץ דמה שלא יהיה בו לעתיד איסור יוצא, הוא מגזירת הכתוב, שהרי כתב האוה"ח הק' לדיק בלשון הפסוק 'והוא גרה לא יגר' דדוק הוא גרה לא יגר אבל לעת"ל יגר, ונמצא דהיתירו תורה להדיא [אמנם דעת רבינו אינו כן שהרי כתב ליישב בזה גם מה שזאת התורה לא תהא מוחלפת].

סמיכות פרשת נדב ואביהוא לפרשת סימני טהרה

ולסיומא דמילתא יש להביא את דברי **רבנו בפרשתן** (תורת משה ע"פ זאת הח"י) שעמד על סמיכות פרשת בעלי חיים טהורים וטמאים לפרשת מיתת נדב ואביהוא. וביאר, דביום השמיני - יום הקמת המשכן, היה הזמן מסוגל שיהא עולם התיקון, ורק אחר שלא זכינו לזה ואירע מיתת בני אהרן אנו מצפים לשלימות תיקונו לעתיד לבא. ומאחר וכאמור לעיל בשם מדרשים עתיד החזיר לחזור להתירו לעת"ל בזמן התיקון [אשר פנימיות ענינו על הס"מ ואומה שלו, אשר יבוא על תיקונו בעת ההוא], נמצא דעד שמתו בני אהרן היה עדיין איסור החזיר תלוי ועומד שאם יתקון העולם בזה היום לא היה נאסר, ולכן לא נאמרה עדיין פרשה זו. ורק אחר מיתת בני אהרן נאמרה הפרשה מאחר שרק אז הוכרע החזיר לאיסור, עד שיחזור להתירו לעתיד כאשר יתקון עולם במלכות ש-ד-י בעגלא בזמן קריב.

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודוא

חידושי תוספות עתידות רבנו זי"ע

א. האם יש צד שאסור להאכיל את הגוי בביצה כשרה למנהרין מן המהדרין, מה הטעם לכך.

ע"י שו"ת חתם סופר יו"ד סימן יט

ב. תוספת עיון למעיינים: רבנו החתם סופר כותב שעמד כמרעיד על זה שלא נתעורר אדם מעולם בהנ"ל, איזה פתח ניתן למצוא על חשבוננו של רבינו לאיסור.

כל תשובה (על כל שאלה בנפרד) מזכה את המשיב בדרכי הגרלה

בין המשיבים בחודש ניסן תתק"פ הגרלה

פרס שני:

4 זוכים
כל אחד
בסך 500 ש"ח

פרס ראשון:

כרטיס טיסה לציון
רבינו החתם סופר
ביומא דהולדא

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדרים פלוס בקטגוריית 'היכל החתם סופר' 2. בטלפון 02-3131-325 שולח 4
3. במייל CH3131325@gmail.com
- יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושים

שיחיו ערך זי"ע בפני צדיקי וצארי הדורות

הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע (א)

חיבת ספר חת"ס אצל מרנא הדברי חיים סיפר הג"מ בעל קול אר"י זצ"ל, שכשהיתה דירתו באוהיפל, בא לשם הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זצ"ל, ואז הביאו שמה פעם ראשונה למכור את הס' שו"ת חת"ס חיו"ד. ולקחו הגאון מצאנז לעיניו בו, והי' ניעור עליו שתי לילות עד הבוקר בעיון גדול מרישא לסיפא, ואח"כ ה' פיו מלא תהלות ותשבחות על הספר, וצוה לאנשים שלו הפקידים על ביתו ליקח ג"כ ספר א' בכסף מלא ולהובילו עמו לביתו, ומי ראה אלו יוצאים ולא יצא עמהם, ולא נשאר להמוכר אף ספר אחד כי קצצו עליו זביגא...

תולדות קול אריה נדב. זכרון למשה עמ' מז בהערות

בנושא אחר [ואולי מיירי מכרך אחר של שו"ת חת"ס]: כשקיבל זקני הק' בעל דברי חיים מצאנז את שו"ת חתם סופר היה זה בתענית אסתר ומסופר שמרוב עיונו שכח לאכול לאחר התענית, והיה סגור בחדרו ולא קרא את המגילה, עד שלפני עלות השחר נתגברו המשמשים בקודש בעזות דקדושה, ונכנסו לחדרו לומר לו רבינו הגיע זמן קריאת המגילה.

הנה"צ רבי משה הלברשטאם,

קובץ העשור לקרן אברהם הכתם עמ' ס'

החת"ס כהרשב"א

סיפר לי ש"ב הרב הגאון מהו' משה ווייס נ"י אבד"ק זבאראב שאמר לו הגאון הצדיק רבי זלמן לייב זצ"ל בעל ייטב לב שבהשתעשעו פעם עם מחותנו הגאון קדוש ה' בעל דברי חיים זצ"ל בתשובות זקני ח"ס זצ"ל אמר לו הגאון מצאנז זצ"ל, תשובות ח"ס כולו הוא להפליא אבל בהלכות נדה הוא הרשב"א עכ"ל.

חוט המשולש החדש עמ' צו בהערות

בצל רבו הנשר הגדול מוה"ר נתן אדלר (ג)

מה היה רבי, מה אומר לך על זה, אך את זאת אגיד לך שלא היה מלאך בקי כל כך בשבילי דרקיע כמו רבי".

הג"ר שלמה סופר זצ"ל, חוט המשולש עמ' כ

ובנוסף אחר: שמעתי מכבוד מו"ח הרב הגאון מוה"ר שלמה אלכסנדר סופר ז"ל כמה פעמים, ששמע מפה קודש אביו מרן מהורש"ס זי"ע מקראקא, שבטל ילדותו התחיל לכתוב תולדות של אביו, ועל רבו ר' נתן אדלער זי"ע כתב 'מלאך ה' צבאות', ועפ"י מקרה ראה החת"ס רשימותיו, וקרא אותו החת"ס ואמר לו "וואס האסט דא דא געשריעבען אויף מיין רבי מלאך ה' צבאות? עס האט קיין מלאך דאצו זוכה געווען וואס מיין רבי ותחסרהו מעט מאלקים". וסיפר הגר"א סופר ז"ל ששמע מאביו בעל התעוררות תשובה ז"ל שהחת"ס באמרו ותחסרהו מעט החווה בב' אצבעותיו על ידי שקרם זה לזה.

הג"ר יוסף נפתלי שטרן זצ"ל, הגה' שער יוסף דרשות ח"ס ח"ב שער"ב ב'

לחישתם לחישת שרף

ויהי בשנת תקל"ט הזדמן מעשה נורא. הגאון הקדוש רנ"א זצ"ל למד עם תלמידו בחדרו אשר על העליה ולמטה בשער הבית עמדו שם חתן וכלה ושחקו והתלו יחד, והמה בני עשירי העיר, ודבר זה ה' כקוץ מכאוב להגאון רנ"א ז"ל אשר שמעם מלמטה למעלה. וע"כ צויה על תלמידו הקטן משה, לך רד העד בהם שילכו לדרכם, וירד משה והתרה בם אבל לא שמעו לקולו, עד שצויהו רבו שנית שיתרה בהם ויזהירם כי מרה יה' להם באחרונה אם לא יתנו אוזן קשבת לדבריו. והתלמיד עשה שליחותו, אבל החתן הבטיחו שאם בוא יבוא עוד יכהו מכה רבה. ומשה עלה למרומם, וסיפר לרבו את אשר הבטיחו החתן בהבטחה נאמנה, ורבו שלחו פעם שלישית, והשפל הזה קיים מאמרו, וברכו במתנת יד, והוא בא חזרה אל רבו בפנים זועפות, וכששאלו רבו מה זאת, השיב שקיים פסקו, ולמראה עיניו ישפוט רבו על האות והמופת בלחייו, ועוד רשומו ניכר. והטיב חרה להגאון רנ"א ז"ל, וצויה על התלמיד, שיקח שופר בידו ולתקוע ולהריע, ועשה בהם מעשה. ולא עברו כ"ד שעות ונענשו שניהם החתן והכלה מן השמים במיתה ר"ל.

הקול נשמע העירה מהמעשה שהי', ותהום כל העיר, ויען בי שניהם היו ממשפחת עשירים גדולים, רצו לענוש את הגאון רנ"א ז"ל ע"י ערכאות, ובראות הגאון מאוה"ג רבי פנחס הורוויץ זצ"ל בעל הפלאה, שהי' אבדק"ק פפד"מ בעת ההיא, כי לא טוב הדבר, ויהי עי"ז מחלוקת גדולה וחשש על כבוד אוהבו ורעו הגאון רנ"א, שלח אליו כ"ד ת"ח שיקבל עליו נידוי ר"ל, אבל הגאון רנ"א ז"ל לא רצה לקבל. ושלח אליו הגאון בעל הפלאה ז"ל שנית שלטובתו מתכוון למען השקט הרעש, ואז קיבל הגאון רנ"א על עצמו משך ששה שבועות, ועי"ז שקט רוח מחרחר ריב. וכאשר עבר הזמן ובאו החכמים להתייר נידוי, קרא הגאון לפניהם כל ששה פרשיות שעברו עליו מספר תורה שלו...

הג"ר שלמה סופר זצ"ל, החוט המשולש עמ' כד

יראת חטאו של רבנו זי"ע כשליחו את הגר"נ מפ"פ לבאסקאוויץ

יוסבב ה', המסבב כל על מסבו אשר סובב שם, ללכת העיר אנשי קהלה קדש באסקוויץ במדינת מעררין, ויבחרו להם לרב ומורה לקדוש ה' מכובד, מוה"נ אדלער ז"ל, ויהי בנסוע ארון ה' הרב הגאון ז"ל לק"ק באסקוויץ, עם רב הלכו אתו ללוותו ורכב כבד מאוד מגדולי ק"ק פראנקפורט דמיין, ובפרט תלמידיו הקדושים הלכו אתו עד מקום נועד מק"ק פראנקפורט דמיין ומשם שבו איש לאהלו. ויברך את כולם, ובתוכם תלמידו משה נאמן ביתו, ויברך. וישמע את קולו מצעק ויאמר אל רבו: "מי יתני לשרת את אדוני בק"ק באסקוויץ, כאשר הייתי באמנה אתו פה ק"ק פראנקפורט דמיין!". עודנו מדבר, ותפעם רוחו, יראת ה' בקרבו, לאמור: "אולי דברי ההם כמו נדר, אשר ידור אדם לה'?", וישאל את רבו הקדוש: "יורינו נא אדוני, היש עלי חוב נדר בדברים אשר מפי יצאו, יען כי לא נזהרתי לאמר בלי נדר?". ויענהו רבו: "מה זה תשאל בני? אם נקי שפתים אתה, מוצא שפתין תשמור". ויברך לפני רבו ויאמר: "אנא אלך דרך רב כזה, ורצי כסף לא לקחתי אתך, ואין לי חליפות שמלות כי אם את אשר אני לבוש בו עתה. ומה תאמר אמי? הלכתי מאתה, עזבתי את ביתה, ואת פיה לא שאלתי! אך גם לזאת לא אשית לבי, ומה אעשה כי נלכדתי בלשוני, ומאת ה' היתה זאת. למען רוות צמאונם ממים חיים, תורת רבי, יעבור עלי מה". ויחזק משה בעגלה לעלות ולישב עם רבו, ויאמר לו רבו: "בני, לא תוכל לישב עמדי, כי צר לי המקום" (למען נסות אותך, היחזק בתומתו אם יראה כי אין עוזר לו, הישמור מוצא שפתיו). אך ירי משה אמונים את ה', ויאמר אל לבו: "אתה ה', מעוזי וגוהי מבטן, ראה כי לעשות רצונך חפצתי, ובאהבתך אשגה, בך ארוץ גדוד, ובאלקי אדלג שור, אלכה לרגלי, ואם מה' מצעדי כוננו - ליעף יתן כח, אך מוצא שפתי אשמור, ואת רבי קדוש ה' לא אעזוב, כי ממנו תוצאות חיים". וישא את רגליו שמח וטוב לב, וירץ אחר העגלה מהלך ב' שעות. ויהי כאשר ראה הגאון החסיד מוה"נ אדלער ז"ל את תומת לבו וכי חשקה נפשו בתורת ה', ויקרא אליו מעל העגלה: "בני, בני! משה, משה! צלח ורכב במרכבת!". ויאמר אליו: "עתה ידעתי תום מפעלך, כי ירא אלקים אתה, וצמיט לתורת ה'. בחיקי תשב, מפתי תאכל ומכוכי תשתה, כי בני אתה". וילכו שניהם יחדיו.

בעל המכתב סופר זצ"ל, זכרונות ומסורות על ח"ס עמ' 35; ועי' חוט המשולש עמ' כז בנוסח דומה

ותחסרהו מעט מאלוקים...

פעם אחת במסיבת תלמידי חכמים ובא המדובר מן הגאון רבי נתן אדלער ז"ל ואמר אחד מן המסובין הוא היה מלאך ה' צבאות, וענה ואמר זקני מרן ז"ל "וואס איין מלאך?! ותחסרהו מעט מאלקים!".

ודכירנא שסיפר לי דודי הגאון מהרש"ס (אבד"ק קראקא) זצ"ל, שבעוד אביו הקדוש מרן זצ"ל בחיים חיותו, כתב הוא תולדות אביו וקורות ימי חייו, ובהגיעו לרבו של זקני ז"ל, וחפץ לכתוב מי ומה היה רבו, בא אל הקודש פנימה, לשאול את פא אביו הקדוש שיספר לו, ועמד זקני זצ"ל מכסאו ואמר: "אני אינני מהמגזמים, שאלתני

פניי הלכה

הלכות שבת צחירת רבינו זצ"ל

הוספת מים רותחים לתמצית תה

היוצא למעשה:

א. דבר שלא נתבשל בישול גמור, יש בו משום בישול בשבת, לפיכך, ארבע"ס (חומס) שנתנו עליו התבלינים אחר בישולו, אף אם נתנו עליו התבלינים בעודו רותח, כיון שהתבלינים לא נתבשלו בישול גמור, יש לחוש בהם משום בישול, ואסור להכניס הארבעס בשבת לכלי ראשון רותח.

ב. מי שהכין מער"ש תמצית תה (סענ"ס טיי) על ידי שהכניס שקיות תה לכלי, ועירה עליהם מים רותחים מכ"ר, אין לו להוסיף בשבת מים רותחים מכ"ר על שקיות התה, כי אף שעירו עליו מערב שבת, כבר ראינו הכרעת רבינו החת"ס שאסור לערות עליו שנית בשבת.

ג. גם באופנים הנ"ל שאסרו לערות עליו מכלי ראשון, או ליתנו לתוך כלי ראשון, מכל מקום התירו רבים מהפוסקים שמותר עכ"פ ליתנו לתוך כלי שני, דלענין זה יש להחשיב את השריה בכלי ראשון מער"ש, או הערוי מכ"ר בער"ש, שלא יהיה בו משום מחזי כמבשל (ראה כן בפרמ"ג סי' ש"ח א"א סק"ד, ומשנ"ב שם סק"א). ועי' קצוה"ש סי' כ"ד סק"ב, וש"ת דברי יציב או"ח סי' קנ"ה.

דין בישול אחר שריה בכלי ראשון

כבר נתבאר בגליונות הקודמים שאין בישול אחר בישול, כלומר דבר שכבר נתבשל מערב שבת, אע"פ שהוא צונן, מותר לשוב ולחממו בשבת אם הוא יבש, כי אין בישול אחר בישול.

אלא שזהו דוקא אם כבר נתבשל לגמרי בערב שבת, אבל אם עדיין לא נתבשל ממש, רק שרו אותו בכלי ראשון שהיד סולדת בו, ככה"ג אסור לשרותו אחר כך בשבת בכלי שהיד סולדת, דאף שכבר שרו אותו מערב שבת, עדיין אינו מבושל לגמרי, ועי' שרייתו שנית בשבת נוסף בו מעט בישול (ואף שיש מקילין בדבר, מכל מקום כבר ביארו הפוסקים דהיינו דוקא בדבר שמתבשל בקל, וטבעו להתבשל גם ע"י שריה ברותחין, וכמובא במשנ"ב סימן ש"ח סק"א).

דבר שעירו עליו מכלי ראשון מער"ש

וכתב רבינו החתם סופר בשו"ת (או"ח סימן ע"ד) שיש להחמיר כן גם לענין עירוי, דמאכל שעירו עליו מכלי ראשון רותח מער"ש, אסור לערות עליו שנית בשבת מכלי ראשון, דעי"י העירוי השני ניתוסף בו קצת בישול (וכן הסכימו רבים מפוסקי זמננו להלכה, ראה שו"ת מנח"י ח"ד סי' מ"ו, ועוד, אכן עי' שו"ת אגר"מ או"ח ח"ב סי' פ"ה).

ענייני דיומא

שבתי אור עיני רבינו זצ"ל

ברכת החמה בשלג סוער

ביום ד' כ"ו ניסן בשנת תקמ"ה הגיע רבינו זיע"א לנקלשבורג עם רבו הגה"ק רבי נתן אדלר, כדי להיות עמו בעת ברכת החמה שהתקיימה באותו יום.

לצורך כך כבר יצא רבינו לנקלשבורג באמצע חול המועד פסח מהעיר יען, שם היסב בליל הסדר בצל רבו [ומעשה המרור באותה שנה בצל רבו, תיאר רבינו בהגהות חת"ס על שו"ע או"ח סי' תע"ג סעי' ה']. וכפי שתיאר תלמידו הגר"ח פולאק זצ"ל אב"ד טרעביטש שבמדינת מעהרין (הובא בספר מנהגי רבותינו והליכותיהם עמ' מ"א בהערה), שבאותה שנה כיון שנתארכו ימי החורף, עברו את נהר 'איגערל' ברגל, כי הקרח היה עוד עליו מקשה ומוצק כבר, ואף שבבואם לנקלשבורג כבר היה אור מעט חם יותר, עדיין ביום ד' כ"ו ניסן כשהלכו לקדש החמה, הגיע להם השלג עד הטיבור... (תיאור החורף הקשה וריבוי השלגים בעת ברכת החמה באותה שנה בעיר פרעשבורג, שם עדיין לא זרחו אורו של רבינו, ראה בספר אבני בית היוצר דף מ"ג ע"א).

הלכה קבע רבינו בתשובותיו (או"ח סי' נ"ו ד"ה נשאלתי) על פי מעמד זה של ברכת החמה, וכלשונו "נהינא ביצקי מים על ידי מורי הגאון החסיד מה' נתן אדלר זצ"ל, בשנת תקמ"ה, והוא נשען על ידי ויברך [בברכת החמה], והיתה מכוסה בעבים, אך נראית רושמה מבין העבים" (על הקושי לברך ברכת החמה באותה שנה מפני העבים, ראה גם משי"כ בדגול מרכבה או"ח סי' רכ"ט).

היכל המעשה

עבודת סיפורי הור עבודת רבינו ז"ע

שם נולדתי בשנת תקפ"א לאבי הגדול מרנא החתם סופר זע"א. בני העיר ידאו מאבי הקדוש ומגדלות הנודעת. מרותו היתה על העיר ללא עוררין.

"כמו בכל עיר ובכל דור, גם שם כמו בודדים שניסו להכניס רוחות אחרות, אך אלו נתקלו בידו התקיפה של אבא, שכאמור היה 'תקיף במלוכה'.

"זכרונותי פעם אחת", המשיך רבי שמעון וסיפר, "באו עדים נאמנים והעידו בפני אבא על קצב פלוני, הידוע מכבר כגבר אלם, שהתחיל להאכיל את בני העיר בבשר שיש עליו רינונים, בעבור בצע כסף הוא מוכר באטליו גם בשר שהרב הטרף...

לאחר חקירה ודרישה נמרצת, כשהתברר לאבא שדברי אמת בפייהם, ולאחר ששלח אליו תלמידים הגונים שניסו להניעו מלהמשיך במעשיו, והוא גירש אותם כגורם כלה, ולאחר שניסה שוב לשלוח שליחים נוספים, בעלי חלקלקות לשון ובעלי כושר שכנוע, והחצוף המשיך לאטום כחרש אזנו, ואף סטר אחת ושתיים בלחיו של השליח.

או אז קרא לי אבא מארי ז"ע לחדרו, ולימד אותי להגות בטהרה שם קדוש, ולאחר מכן נתן בפי את המילים אותם אדבר לפני הקצב הסורר...

באתי לאטליו, ואמרתי לו כדברים האלו: "דע שיש בידי שם קדוש אשר בכוחו להמית, וכזאת הורה אבא, אם תקבל על עצמך לאלתר להפסיק למכור בשר פיגולים, מה טוב, אך אם לא, אהגה את השם הקדוש..."

"הקצב השוטה, לא הבין עם מי יש לו עסק, הוא לא הפנים את עומק גדלותו של אבא, והוא פער את פיו המשוקץ ומטר גידופין המוטר על ראשי, ולא זו בלבד, הוא אף הרים את ידו להכותני. באותו רגע עשיתי את מה שהטיל עלי אבא, הגיתי את השם הקדוש. ובו במקום פשט הקצב את רגליו ונפח את נשמתו!"

דממה כבדה שררה בבית כנסת הרמ"א, אלפי עינים עקבו בדריכות אחר כל הגה היוצאת מפי רבי שמעון---

"מורי ורבותי", רעם קולו התקיף של רבי שמעון, "שמעו שמעתי את כוח התורה של למדני העיר קראקא, גם עתה רואה אנוכי את אש הניצוץ והויכוח לזהט בעיניהם... אך זאת תדעו, אם כוונתכם לשם שמים, לברר אמיתה של תורה, מוכן אני ומזומן לכל אשר בפיכם, כך דרכה של תורה את והב בסופה. אך אם כוונתם לקנטר, דעו לכם אחיי ורעיי כי עודני זוכר את השם הקדוש שלימדני אבא!"

את הדממה וחרדת האלוקים ששררו אחר כך בזמן דרשתו של הרב לא ישכחו זקני קראקא שנים רבות... גדולי העילויים וטובי הלמדנים עצרו את פיהם מחשש להכנות בגחלתו הבעורת של הרב החדש. אך אחד מהם לא היין להפריע את דרשתו הרריפה והגאונית...

כך החל רבי שמעון את רבנותו הנודעת בעיר קראקא, רבנות שנמשכה בפאר ובגאון למשך 23 שנה, משנת כת"ר, עד שנסתלק בשם טוב בשנת תרמ"ג, ושם מנוחתו כבוד.

זה היה בלתי נתפס: בקראקא היהודית אין רב.

העיר הגדולה לאלוקים המלאה חכמים וסופרים, העיר שכונתה בשם "ירושלים דגאליציה" על שום שכולו מבושם היה בריח של תורה ויראה, בתי מדרשה מלאים כרימון בחכמים מופלגים ובאלפי צורבים בקיאים בש"ס. כיצד מתנהלת עיר כזו כאשר כס הרבנות שוממה??

אך האמת ששוברה בצידה, דוקא בגלל שהיא מלאה חכמים וסופרים, דוקא משום שמופלגי תורה ואריות החבורה מלאו את רחובותיה ובתי מדרשה, דוקא בגין כך כס הרבנות עומד פנוי...

וזאת מכיון שאין מי שימצא את עצמו מתאים למלא את החלל הגדול. אך לא בגלל שאין גדולי תורה. אלא שכנגדם עמדו טובי המופלגים מעיר קראקא.

כי זאת יש לדעת, כאשר רב מציע את עצמו למשרה הרמה, נדרש היה למסור דרשה בפני למדני העיר, ואלו היו מתנפלים עליו כאריות בשאלות וקושיות, ומערימים עליו פלפולים מכל מרחבי התלמוד והשו"ע, עד שהלה היה משהתק, ומועמדו היה נפסלת על אתר...

את השקט ניתן היה לחתוך בסכין, האוירה היתה מחושמלת, למרות קהל האדיר שגדש את בית הכנסת ומבאותיו, איש מכל העיר קראקא לא חשב להפסיד את המאורע הנדיר.

הפעם, הם שמעו, זה יהיה אחרת, אל העיר הזדמן הגאון רבי שמעון סופר, רב ואב"ד מטרסדורף שבהונגריה, בנו של הגה"ק רבינו החתם סופר, אשר שמו הלך לפניו כגדול בתורה ובראה, שליטתו המוחלטת בים התורה היתה מן המפורסמות, וכשהוא שמע ממארחו שאין רב בעיר, ולגודל תמיהתו הוסבר לו הסיבה שבעטיו אין רב, החליט רבי שמעון כי הוא מציע את עצמו כמועמד לרב העיר!!

מארחו של הרב, ניסה להניעו מכוונתו, הוא הציג בפניו את הרבנים הקודמים שנפסלו, הוא סיבר את אוזנו על מעשיהם של הלמדנים שיושבים דרוכים מרגע תחילת הדרשה במטרה אחת: להכשיל את המועמד, ולגבור עליו בלמדנות ובפלפול.

אבל רבי שמעון גמר אומר לנסות, ויהי מה! וכך מצאו את עצמם אנשי העיר קראקא הולכים וממלאים את בית הכנסת רמ"א המפורסם, כאשר את השורות הראשונות ממלאים טובי הלמדנים וגדולי העילויים, ששים אלי קרב, ניצוצות אש התורה בעיניהם, ומבט בטוח על פניהם...

"שמעו נא רבותי" פתח רבי שמעון, ומבט תקיף בעיניו, "טרם אתחיל בדרשתי, אספר לכם סיפור קצר מאבי מורי רבינו החתם סופר זע"א."

רחש עבר בקהל. האריות שבחבורה, עידית הלמדנים, הרימו את עיניהם בתמהון, וכי סיפורים באו לשמוע? הלא כבר הרתיחו במוחם את התלמוד כולו, וים הפוסקים כבר סוער בקרבם להתחיל במלחמתה של תורה. לא הזמן לסיפורים עתה!... אך מפני כבודו של הרב לא העיזו להפריעו בדבריו. "הלא ידעתם כי גדלתי בעיר פרעשבורג,

כמה מהליכות ומנהגי רבינו על ספירת העומר

הליכות והנהגות

עדברי ונעתי רבינו ז"ע

שגב קדושת ימי הספירה
ימי ספירת העומר המה ימים קדושים ומסוגלים לזכות לאור התורה, וכמו שישאל זכו בעת יציאת מצרים (חז"ל עה"ת בהפטרות לפרשת במדבר), ומניין הימים עולה כמנין שמ"ג, כמו שיהיו אור החמה ואור הצדיקים לעתיד לבוא (עה"ת פרשת בהר דף ע"ו).

תיקון חטא הלשון תלוי בימים אלו
כל שנה ושנה בימי הספירה שמפסח עד העצרת, זוכה שנה זו לקבל תמימותה, והיינו שיתקון ימים העליונים שנפגמו, והוא תלוי במעשה האדם, שהוא צריך לגאול בימים אלו את הימים שנפגמו, ובכך יזכה לבוא למתן תורה והוא תהיה גאולתו. והוא בתיקון חטא הלשון, שתיקון זה תלוי בימים אלו, ואם יתקן לשונו בימי הספירה, יתקנו ביום העצרת כל בני התורה ויקנו בו שלמות (עה"ת פרשת בהר, דף ע"ה).

תורה הנלמדת באף בימים אלו
חיבור תורה הנלמדת באף, יחד עם יראה קדושה, אין למעלה ממנה, ואם יעשה כן בימי ספירת העומר המסוגלים, אזי "בלי ספק כשיגיע חג השבועות תוסף תת כח קדושה בנו" (דרשות מהד"ק רע"ט). ובימים אלו נקנים כתר תורה, וכתר כהונה על ידי עבודה, וכתר מלכות ע"י גמילות חסדים (תו"מ בחוקות דף קט"ו, וע"ע דרשות לימי הספירה משנת תקצ"ז).

זמן התחלת הספירה
ספירה ראשונה התחיל רבינו לספור בליל יו"ט שני אחר תפילת מעריב (מנהגי חת"ס שנדפסו בהגדת החתם סופר, ובפסקי חתם סופר עמוד קכ"ט הערה א'. והוא כדעת המו"ק סי' תפ"ט להתחיל אחר ערבית, ולא אחר עריכת הסדר).

נוסח הספירה
היה סופר כך וכך ימים "בעומר" וכנוסח אשכנז (ראה רמ"א סי' תפ"ט ס"א, כך הביא בספר מנהגי החת"ס להגרע"מ סופר, בשם כמה מקורות, והעיר שהוא פלא שיוצא חלציו של רבינו, הלא הם ההתעוררות תשובה והדעת סופר, שניהם נהגו לומר "לעומר", וע"ע בספר מנהגי רבותינו והליכותיהם).

מלאכה קודם ספירת העומר
קודם ספירת העומר מותר לעשות מלאכה, ואפילו סמוך לזמן צאת הכוכבים מותר להתחיל המלאכה, ואינו דומה לבדיקת חמץ שאסרו להתחיל במלאכה קודם שיבדוק, לפי שהספירה זמנה כל היום וכל הלילה (גיליון חת"ס על שו"ע אור"ח סי' תפ"ט).

קריאת שבת קודם ספירת העומר
בליל שבת שבימי הספירה, כיון שהתפלל ערבית קודם צאת הכוכבים, על כן אחרי צאת הכוכבים היה קורא תחילה קריאת שמע, ולאחר מכן ספירת העומר (ערים ואמהות בישראל, פרעשבורג, עמ' ק"ע).

לשם יחוד קודם הספירה, ותפילות אחר הספירה
רבינו ז"ע לא אמר שום תפילות קודם הספירה ולא נוסח ה"לשם יחוד", וכן לאחריו לא אמר התפילות הנדפסות בסידורים, רק בירך וספר, ואח"כ אמר רק "יהי רצון שיבנה בית המקדש וכו'" (מנהגי ק"ק פרעשבורג, נדפס ע"י הגרמא"ז קינסטליכער בלוח שנת תשס"א. עם כל זה, ראה בספר שם הגדולים החדש להגר"מ קרענגל ח"ב מע"ס דף קכ"ה ע"ב, ששמע מהרה"ק רבי שמעון סופר, שאביו בעל החת"ס אף שלא נהג לומר לשם יחוד משום קפידת בעל הנוב"ב בשו"ת יו"ד סי' צ"ו, מכל מקום היה אומר שפעמים הוא מתקנא באותם האומרים אותו).

לימוד מסכת שבועות
רבינו היה מסיים מסכת שבועות בימי הספירה בין פסח לעצרת (אלף כתב אות רמ"ג), והיה לומד המסכת עם התלמידים, ותחיל ביום א' דספירת העומר, ולמהם כל יום דף אחד, כך שסיים עמהם המסכת כולה בחג השבועות (מנהגי חת"ס פ"ב סכ"א. וזכר בין דברי החת"ס עצמו בתשובה אבה"ע ח"א סי' ק"ד והנה, ע"ש), ושיעור זה היה מוסר לתלמידים בין תפילת מנחה למעריב (ליקוץ חבר בן חיים).

נישואין עד ר"ח אייר
מנהג פרעשבורג לערוך חופה ונישואין עד ר"ח אייר, אולם זהו דוקא לענין נישואין ולא לענין תספורת, דלענין זה אין להסתפר מפסח (שו"ת אור"ח סי' קמ"ב, והנהגות על גיליון השו"ע סי' תצ"ג ס"ג, ומשמע שם מדבריו דמו"ח אייר מתחיל איסור הנישואין עד העצרת, ואף בג' ימי הגבלה אין להתיר, וצ"ע. וע"ע שו"ת יו"ד סי' ר"ג).

יר"ל ע"י:

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

אימייל: chasamsofer3@gmail.com

המעוניינים לקבל את הגיליון מידי שבוע במייל, נא לשלוח בקשת הצטרפות לכתובת האימייל שלנו

כמו"ק גם בעמדות נדרים פלוס
ניתן להצטרף לקבלת הגיליון מידי שבוע למייל
(תפשו קופה "היכל החתם סופר")

